

На основу члана 172. став 2, члана 173. став 2, члана 176. став 1, члана 177. став 1, члана 179. став 4, члана 180. став 3, члана 182, члана 188. став 3, члана 189. став 2, члана 190. став 2, члана 191, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о изменама и допунама Правилника о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља

Члан 1.

У Правилнику о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС”, број 53/23), у члану 2. став 1. тачка 1) после подтачке (15) додаје се подтачка (16), која гласи:

„(16) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2024/1111 од 10. априла 2024. године;”.

Члан 2.

У Прилогу 1, у члану 2. после тачке 8) додају се тачке 8а) и 8б), које гласе:

„8а) „Ротокоптер” је ваздухоплов с погоном, тежи од ваздуха који се првенствено одржава у лету помоћу узгона који стварају највише два ротора;

8б) „Ваздухоплов способан за вертикално полетање и слетање (VCA)“ је ваздухоплов с погоном, тежи од ваздуха, који није авион или ротокоптер, и који има способност да изврши вертикално полетање и слетање помоћу јединица за узгон и потисак које служе да обезбеде узгон током полетања и слетања;”.

Члан 3.

У Прилогу 1, после члана 4е додаје се члан 4ф који гласи:

„Члан 4ф

1. Подносиоци захтева који поседују дозволу професионалног пилота авиона (CPL(A)) или хеликоптера (CPL(H)) у складу са Анексом I (Део-FCL) имају право да им се изда овлашћење за летење на типу за VCA и да остварују права из тог овлашћења, под условом да испуне следеће услове:

(а) предусловима наведеним у подацима за коришћење који су утврђени у складу са Анексом I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012;

(б) Одељком 1, Глава X, Анекс I (Део-FCL) и одредбама овог члана.

2. Теоријски испит обавља се у писаној форми, а број питања са више понуђених одговора мора да зависи од сложености ваздухоплова.

3. Обука за овлашћење за летење на типу, практични испити и провере стручности за ваздухоплове наведене у ставу 1 морају да:

(а) буду усаглашене са следећим захтевима из Додатка 9 Анекса I (Део-FCL):

(i) Одељком А;

(ii) Одељцима Б, Ц или Д, као што је одређено и ако није другачије одређено у подацима за коришћење који су утврђени у складу са Анексом I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012; и

(б) под условима и у мери наведеној у подацима за коришћење који су утврђени у складу са Анексом I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012, укључе додатну обуку и испите како би се омогућило кандидатима да стекну оспособљеност да управљају одговарајућим VCA.

4. Изузетно од горе наведених ставова, кандидатима који поседују CPL(A) или CPL(H) и који су учествовали у пробним летовима за одређени тип VCA, издаје се овлашћење за тај тип ваздухоплова ако испуњавају следеће услове:

(а) да су усаглашени са условима летења у улози тест пилота за одговарајући тип VCA, утврђеним у складу са Анексом I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012;

(б) да су обавили или 50 сати укупног времена летења или 10 сати времена летења као вођа ваздухоплова на пробним летовима за одговарајући тип VCA;

(ц) да испуњавају предуслове из става 1(а) овог члана.

5. Период важења овлашћења за летење на типу које је издато у складу са овим чланом је до једне година. Имаоци овог овлашћења морају да испуне све наведено:

(а) како би продужили важење овлашћења за летење на типу:

(i) да остваре најмање два сата као пилоти одговарајућег типа VCA у току периода важења овлашћења;

(ii) да у периоду од три месеца која непосредно претходе датуму истека овлашћења и на одговарајућем типу VCA или на уређају за симулирање летења (FSTD) за тај ваздухоплов, положи проверу стручности у складу са ставом 3, чије време трајања може да се урачуна у та два сата из става (а) тачка (i). Ако кандидати одлуче да положи проверу стручности раније него што је прописано у овом ставу, нови период важења започиње од датума стручне провере;

(б) у циљу обнове овлашћења за летење на типу, морају да испуне услове из FCL.740 став (б) Анекса I (Део-FCL).

6. Имаоци дозволе и овлашћења за тип као што је утврђено у ставу 1. имају право да управљају одговарајућим VCA по правилима инструменталног летења, ако испуњавају следеће услове:

(а) поседују (IR(A)) или (IR(H)), у зависности од случаја;

(б) завршили су, за одговарајући тип VCA, практични испит или проверу стручности, према потреби, у складу са ставом 3. укључујући садржај релевантан за инструментално летење.

7. Не доводећи у питање тачку FCL.900 став (б) Анекса I (Део-FCL), кандидатима који поседују сертификат инструктора у складу са Анексом I (Део-FCL) са правима да спроводе обуке за летење на типу авиона или хеликоптера имају права на спровођење обуке за овлашћење за летење на типу из става 1, под условом да:

(а) поседују овлашћење за летење на типу из става 1. за одговарајући тип *VCA*;

(б) су остварили, у периоду од 12 месеци који претходе подношењу захтева, најмање 30 рутних сектора укључујући полетања и слетања, као вођа ваздухоплова на одговарајућем типу *VCA*, од којих 15 рутних сектора могу бити остварени на *FSTD* за тај тип *VCA* осим ако није другачије наведено у подацима за коришћење утврђеним у складу са Анексом I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012;

(ц) су завршили теоријску и практичну обуку за проширење права инструктора за тај тип *VCA*, у одобреној организацији за обуку (*ATO*), укључујући обавезне елементе обуке како је наведено у подацима за коришћење утврђеним у складу са Анексом I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012;

(д) положе одговарајуће делове процене оспособљености у складу са тачком FCL.935 Анекса I (Део-FCL).

Изузетно од ставова (б), (ц) и (д) кандидати који поседују сертификат инструктора летења на типу авиона (*TRI(A)*) или сертификат инструктора летења на типу хеликоптера (*TRI(H)*) и којима је издато овлашћење за летење на типу за *VCA* у складу са ставом 4. стичу право на проширење својих *TRI* права за тај тип *VCA*.

8. Имаоци права инструктора из става 7. добијају продужење важења или обнову у зависности од случаја ових права ако су усаглашени са захтевима за продужење или обнову Главе J Анекс I (Део-FCL), у зависности од поседованог сертификата инструктора и уз то учине било које од следећег:

(а) заврше обуку освежења знања за инструктора, у *ATO*, која одговара правима као што је дато у ставу 7;

(б) положе релевантне секције процене оспособљености у складу са тачком FCL.935 Анекс I (Део-FCL) на одговарајућем тип *VCA* из става 1. или на *FSTD* који представља тај тип.

9. Не доводећи у питање тачку FCL.1000 став (б) Анекса I (Део-FCL), кандидатима који поседују важећи сертификат испитивача на типу авиона или хеликоптера у складу са Анексом I (Део-FCL), дају се права да спроводе практичне испите и проверу стручности за тип *VCA* наведен у ставу 1, под условом да имају права инструктора као што је дато у ставу 7. за одговарајући тип *VCA* и да су усаглашени са свим наведеним за тип *VCA* или *FSTD* за тај тип:

(а) ако су обавили стандардизацију испитивача у складу са тачком FCL.1015 Анекс I (Део-FCL), укључујући извођење најмање једног практичног испита или провере стручности;

(б) ако су положили одговарајуће делове процене стручности у складу са тачком FCL.1020 Анекс I (Део- FCL).

10. Имаоци права испитивача из става 9 добијају продужење или обнову, према потреби, ових права када су усаглашени са одговарајућим деловима тачке FCL.1025 Анекс I (Део-FCL) и уз то учине једно од наведеног:

(а) да заврше курс освежења знања испитивача у складу са тачком FCL.1025 став (б) тачка 2. Анекса I (Део-FCL) који се фокусира на права као што је дато у ставу 9;

(б) да положе одговарајуће делове процене стручности у складу са тачком FCL.1020 Анекс I (Део-FCL) за релевантни тип *VCA* или *FSTD* за тај тип.”.

Члан 4.

У Прилогу 1, у Анексу I, у тачки FCL.010 у дефиницији „Време летења” алинеја трећа мења се и гласи:

„- за ваздушне бродове, то је укупно време од тренутка када је ваздушни брод одвезан с јарбола у сврху полетања до тренутка када ваздушни брод коначно стигне до крајње тачке свог лета, и обезбеђен је на јарболу; ”.

После алинеје треће додаје се алинеја четврта, која гласи:

„- за ваздухоплове способне за вертикално полетање и слетање (VCA), то је укупно време од тренутка покретања јединица за узгон и потисак у погон за потребе полетања до тренутка када се ваздухоплов потпуно заустави на крају лета и у коме се јединице за узгон и потисак зауставе;”.

Дефиниција „Хеликоптер” мења се и гласи:

„„**Хеликоптер**” је врста ротокоптера који се одржава у лету углавном услед реакције ваздуха на највише два ротора с погоном, на претежно вертикалним осама.”.

Члан 5.

У Прилогу 1, у Анексу I, у тачки FCL.060 став (б) уводна реченица, мења се и гласи:
„(б) Авиони, хеликоптери, ваздухоплови с погоном, ваздушни бродови и ваздухоплови способни за вертикално полетање и слетање (VCA).
Пилот не сме да управља ваздухопловом у јавном авио-превозу или да превози путнике.”.

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 5/1-01-0017/2025-0001

У Београду, 5. новембра 2025. године

Директорка

Мирјана Чизмаров